جۆرەكانی كێش (وەزن) لە شێعری «نالی»دا

(بەشی شەشەم)

• س. چ. هێرش

ـ هزج مثمن اخرب مكفوف مقصور (هەزەجی هەشتانەی خراوی كوێركراوی كورتكراو)

شاهینی دوو چاوت كە نیگا و مەیلی بە دانگە
كێشـــــــانی بـــە قـــــوللابی دڵاوێزی بژانگە

شاهینی | دوو چاوت كە | نیگا و مەیلی | بە دانگە
كێشـــــــانی | بـــە قـــــوللابی | دڵاوێزی | بژانگە
مەفعوولو | مەفاعیلو | مەفاعیلو | مەفاعیل
ـ ـ ه | ه ـ ـ ه | ه ـ ـ ه | ه ـ ـ

ـ **مضارع مثمن اخرب مكفوف محذوف** (موزاریعی هەشتانەی خراوی كوێركراوی قرتاو)

بنوارە وشكە سۆفیی و رەقسی بـــە هەلهەلە
دیسان لە بەحری وشكی هەوا كەوتە پێ مەلە

بنوارە | وشكە سۆفی | ی و رەقسی بـــە | هەلهەلە
دیسان لە | بەحری وشكی | هەوا كەوتە | پێ مەلە
مەفعوولو | فاعیلاتو | مەفاعیلو | فاعیلون
ـ ـ ه | ـ ه ـ ه | ه ـ ـ ه | ـ ه ـ

ـ **هزج مثمن سالم** (هەزەجی هەشتانەی ساغ)

شكەنجی عەرز و توولی پێچی زوڵفت بێ سەرەنجامە
مەسەل توولی ئەمەل، عومری خضر، زنجیری سەودامە

شكەنجی عەر | ز و توولی پێ | چی زوڵفت بێ | سەرەنجامە
مەسەل توولی | ئەمەل، عومری | خضر، زنجی | ری سەودامە
مەفاعیلون | مەفاعیلون | مەفاعیلون | مەفاعیلون
ه ـ ـ ـ | ه ـ ـ ـ | ه ـ ـ ـ | ه ـ ـ ـ

ـ **هزج مثمن اخرب** (هەزەجی هەشتانەی خراو)

سەودازەدەكەی زوڵفت، ئەزهاری لە كن پەشمە
دوور لەو گوڵە بێ خارە، گوڵزاری لە كن پەشمە

سەودازە|دەکەی زوڵفت،|ئەزهاری|لە کن پەشمە
دوور لەو گو|ڵە بێ خارە،|گوڵزاری|لە کن پەشمە
مەفعوولو|مەفاعیلون|مەفعوولو|مەفاعیلون
ـ ـ ـ ە| ە ـ ـ |ـ ـ ـ ە| ە ـ ـ

ـ **هزج مثمن اخرب مكفوف مقصور** (هەزەجی هەشتانەی خراوی کوێرکراوی کورتکراو)
بایێ لــە تەڕەف قیبلـەمەوە دێت و وەزانە
یا بۆیی هەناسەی دەمی غونچەی لەرەزانە

بایێ لــە|تەڕەف قیبلە|مەوە دێت و|وەزانە
یا بۆیی|هەناسەی دە|می غونچەی لە|رەزانە
مەفعوولو|مەفاعیلو|مەفاعیلو| مەفاعیل
ـ ـ ە |ە ـ ـ ە|ە ـ ـ ە | ە ـ ـ

ـ **هزج مثمن سالم** (هەزەجی هەشتانەی ساغ)
ئەلا ئەی نەفسی بووم ئاسا، هەتاکەی حیرسی وێرانە!
لـــەگەڵ ئەم عـــــەشقبازانە بڕۆ بـــازانە، ئازانە!

ئەلا ئەی نەف|سی بووم ئاسا،|هەتاکەی حیر|سی وێرانە!
لـــەگەڵ ئەم عـــــەش|قبازانە |بڕۆ بــــازا|نە، ئازانە!
مەفاعیلون|مەفاعیلون |مەفاعیلون|مەفاعیلون
ـ ـ ـ ە|ـ ـ ـ ە|ـ ـ ـ ە|ـ ـ ـ ە

ـ **هزج مثمن سالم** (هەزەجی هەشتانەی ساغ)
سوروشکی من کــە لێڵاوە، غوباری کۆهـ و هاموونە
وەرە سەرچاوەکەم بنوارە، وەك ئاوێنە چەند ڕوونە

سوروشکی من|کــە لێڵاوە،|غوباری کۆ|هـ و هاموونە
وەرە سەرچا|وەکەم بنوا|رە، وەك ئاوێ|نە چەند ڕوونە
مەفاعیلون|مەفاعیلون |مەفاعیلون|مەفاعیلون
ـ ـ ـ ە|ـ ـ ـ ە|ـ ـ ـ ە|ـ ـ ـ ە

ـ **رمل مثمن مخبون محذوف** (رەمەلی هەشتانەی حەشاردراوی قرتاو)
دڵ سیاسەنگ نەبێ، مائیلی خـــــاکی وەتەنە
خاڵی لەعلی حەبەشە، ساکینی بوردی یەمەنە

دڵ سیاسەن|گ نەبێ، ما|ئیلی خـــــاکی|وەتەنە
خاڵی لەعلی|حەبەشە، سا|کینی بوردی|یەمەنە
فاعیلاتون|فەعەلاتون|فەعەلاتون| فەعیلون
ـ ە ە|ـ ـ ە ە|ـ ـ ە ە|ـ ـ ە ـ

ـ **هزج مثمن اخرب** (هەزەجی هەشتانەی خراو)

لـــەو وەختەوە بیستوومـــە دیتن بە قـــەدەر چاوە
هەر مووم لەبەدەن یەکسەر، وەک عەینی فەنەر چاوە

لـــەو وەختە|وە بیستوومـــە| دیتن بە|قـــەدەر چاوە
هەر مووم لە|بەدەن یەکسەر،|وەک عەینی|فەنەر چاوە
مەفعوولو|مەفاعیילون|مەفعوولو|مەفاعیילون
– – ه | ه – – – | – – ه | ه – – –

ـ **هزج مثمن اخرب مکفوف مقصور** (هەزەجی هەشتانەی خراوی کوێرکراوی کورتکراو)

ئـــەو سیلسیلە وا میشکی خەتا نێوی براوە
پڕ پێچ و شکەن، خەم بەخەم و حەڵقەکراوە

ئـــەو سیلسی|لە وا میشکی|خەتا نێوی|براوە
پڕ پێچ و|شکەن، خەم بە|خەم و حەڵقە|کراوە
مەفعوولو|مەفاعیילو|مەفاعیילو | مەفاعیل
– – ه | ه – – ه | ه – – ه | ه – –

ـ **هزج مثمن اخرب مکفوف مقصور** (هەزەجی هەشتانەی خراوی کوێرکراوی کورتکراو)

زوڵفت بە قەدتدا کە پەرێشان و بڵاوە
ئـەمڕۆ لە منی شیفتە ئاڵۆز و بە داوە

زوڵفت بە|قەدتدا کە|پەرێشان و|بڵاوە
ئـەمڕۆ لە|منی شیف|تە ئاڵۆز و|بە داوە
مەفعوولو|مەفاعیילو|مەفاعیילو | مەفاعیل
– – ه | ه – – ه | ه – – ه | ه – –

ـ **رمل مثمن محذوف** (ڕەمەلی هەشتانە قرتاو)

تا لە من ئەو زوڵفە ڕێی بۆسە و کەناری گرتووە
ناو دەمم بێ شوبهە تامی زەهری ماری گرتووە

تا لە من ئەو|زوڵفە ڕێی بۆ|سە و کەناری|گرتووە
ناو دەمم بێ| شوبهە تامی|زەهری ماری|گرتووە
فاعیلاتون|فاعیلاتون|فاعیلاتون|فاعیلون
– ه – – | – ه – – | – ه – – | – ه –

ـ **رمل مثمن محذوف** (ڕەمەلی هەشتانە قرتاو)

گوڵبنی قەددت لە قوببەی سینە غونچەی کردووە
غونچە بەم شیرینییە قەت نەیشەکەر نەیکردووە

گوڵبنی قەد | دت لە قوببەی | سینە غونچەی | کردووە
غونچە بەم شی | رینییە قەت | نەیشەکەر نەی | کردووە
فاعیلاتون | فاعیلاتون | فاعیلاتون | فاعیلون
ـ ه ـ | ـ ـ ه ـ | ـ ـ ه ـ | ـ ـ ه ـ

ـ **مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف** (موزاریعی هەشتانەی خراوی کوێرکراوی قرتاو)
گەرمی و تەڕیی بەهارە کە پشکۆ کوژایەوە
پشکۆی گوڵاتەشین بە نەسیم بوو گەشایەوە

گەرمی و تە | ڕیی بەهارە | کە پشکۆ کو | ژایەوە
پشکۆی گو | ڵاتەشین بە | نەسیم بوو گە | شایەوە
مەفعوولو | فاعیلاتو | مەفاعییلو | فاعیلون
ـ ـ ه | ـ ه ـ ه | ه ـ ـ ه | ـ ه ـ

ـ **هزج مثمن سالم** (هەزەجی هەشتانەی ساغ)
سەری زوڵفت کە ڕشتەی عومری خضرە، نیوە هەودایە
چ هەودایە؟ کە هەر حەڵقەی دوسەد زنجیری سەودایە

سەری زوڵفت | کە ڕشتەی عوم | ری خضرە، نی | وە هەودایە
چ هەودایە؟ | کە هەر حەڵقەی | دوسەد زنجی | ری سەودایە
مەفاعییلون | مەفاعییلون | مەفاعییلون | مەفاعییلون
ه ـ ـ ـ | ه ـ ـ ـ | ه ـ ـ ـ | ه ـ ـ ـ

ـ **هزج مثمن اخرب** (هەزەجی هەشتانەی خراو)
بیستم لە هەموو لایە مەیلی شەڕ و دەعوایە
ســـەودا لە سەرمدایە، باکم چ لە غەوغایە

بیستم لە | هەموو لایە | مەیلی شە | ڕ و دەعوایە
ســـەودا لە | سەرمدایە، | باکم چ | لە غەوغایە
مەفعوولو | مەفاعییلون | مەفعوولو | مەفاعییلون
ـ ـ ه | ه ـ ـ ـ | ـ ـ ه | ه ـ ـ ـ

درێژەی هەیە

• • •